

327
MAIG
2015

NO M3S MORTS A LA MEDITERR3NIA. S3 m3s voluntat i coher3ncia pol3tica

Elena S3nchez Montijano, investigadora principal CIDOB

Segons l'ACNUR, 3.419 persones van morir el 2014 a la Mediterr3nia provant d'arribar a les costes europees, i 1.754 m3s en el que va d'any 2015. Per la seva banda, Frontex afirma que, durant el 2014, gaireb3 300.000 immigrants van ser interceptats mentre intentaven entrar al continent europeu. D'aquests, 170.760 per la ruta central mediterr3nia. Totes aquestes dades mostren una realitat dif3cil d'assumir per3 que necessita una resposta urgent amb voluntat i coher3ncia pol3tica.

La tempesta pol3tica i medi3tica aixecada el passat 19 d'abril, despr3s de la mort de prop de 900 persones, davant les costes de L3bia, a la mar Mediterr3nia, en bolcar el vaixell en el qual viatjaven, ha donat pas a una nova calma. La posada en escena, amb una reuni3 de ministres d'Interior i Exterior de la UE, seguida d'una cimera extraordin3ria de caps d'estat i de Govern, va permetre mostrar, sense cap mena de dubte, que els fets esdevinguts a la Mediterr3nia preocupen, i molt, als dirigents europeus. Tanmateix, ni el pla de deu punts acordats en la primera trobada, ni les disset mesures aprovades en la segona no semblen poder respondre a la mort de persones davant les nostres costes.

La principal premissa de la qual s'ha de partir 3s que la UE no t3 la capacitat de donar una resposta als m3s de 50 milions de refugiats que hi ha al m3n, segons l'ACNUR, ni a la desena de conflictes que estan provocant tota aquesta mobilitat for3osa. Tanmateix, amb una acci3 coordinada, es pot respondre a curt termini a dues de les principals necessitats amb qu3 es troben els milers de persones que creuen la Mediterr3nia fugint de conflictes armats i que temen per la seva vida i les de les seves fam3lies.

En primer lloc, la Uni3 i els seus estats membres hauran de fixar el seu objectiu en el salvament dels milers de persones que es juguen la vida a la Mediterr3nia. Vigilar les costes per evitar que m3s immigrants i refugiats morin durant el recorregut no sembla d'una gran complexitat ni tecnol3gica ni pressupost3ria. L'increment del pressupost per a operacions com ara Trit3 i Posid3, acordat pels mandataris europeus, s'ha de focalitzar tant en la vigil3ncia d'un cam3 segur com en el salvament en cas de necessitat i emerg3ncia. Aquest 3s el principal problema i com a tal ha de ser abordat.

En segon lloc, d'acord amb l'ACNUR, el 80% de les persones que proven d'arribar a Europa en aquests moments pateixen un desplaçament forçós i, per tant, són possibles demandants d'asil. De les 626.065 persones que van sol·licitar asil a la Unió el 2014, segons dades d'Eurostat, el 25% són menors de divuit anys, i el 20%, d'origen siriana. Malgrat la urgència de les sol·licituds, tan sols se'n van resoldre 359.759 i, d'aquestes, el 55% van ser rebutjades. La Unió ha de vetllar per una aplicació del Sistema Europeu Comú d'Asil en tots els estats membres sense més demora. Incrementar en uns quants milers la quota de refugiats com a única acció davant dels esdeveniments de la Mediterrània no sembla una resposta ni satisfactòria ni suficient.

El fracàs polític de la Unió Europea respecte al salvament de persones a la Mediterrània, tal com ja denunciés Amnistia Internacional, com també la falta de desenvolupament de la política comuna d'asil, fa necessari repensar els passos comuns a seguir a més llarg termini perquè donin resposta al fenomen de manera estructural. Entre algunes de les propostes, cal esmentar aquelles en les quals la mateixa Unió i els seus estats membres es fan responsables, almenys en part, del que està succeint. No hi ha el menor dubte que és necessària la posada en marxa de canals segurs d'entrada a Europa per tal de reduir els riscos d'arribada i trànsit dels sol·licitants d'asil, i que assegurin la protecció dels seus drets en el marc del Conveni Internacional de Ginebra del 1951. De la mateixa manera, resulta necessària una política coherent de cooperació amb els països de trànsit. Aquesta col·laboració no pot quedar en simples acords d'externalització de fronteres per tal que aquests països assumeixin la responsabilitat de la vigilància dels seus emigrants, així com de les fronteres que donen accés a Europa. Vetllar perquè aquests països respectin els principals tractats internacionals de drets humans i siguin llocs segurs per a l'estada dels refugiats ha de ser una prioritat per a la UE.

Si alguna cosa sembla clara és que el canvi en les vies d'entrada a la Unió per part d'immigrants laborals, així com pels demandants d'asil, són conseqüència de la política migratòria dels últims anys. Unes polítiques de tancament sistemàtic de canals d'entrada com l'Atlàntic, la frontera grega o el Bàltic que obliguen aquelles persones susceptibles de refugi a esgotar totes les possibilitats per accedir a Europa. Una política que, d'altra banda, obliga a cursar la sol·licitud d'asil en territori comunitari o que introdueix el visat obligatori a tots els països de procedència.

Es pot advocar per una actuació coherent que replantegi les bases sobre les quals se sustenta la mateixa política migratòria europea i que faci front a les obligacions legals concretes a través d'acords internacionals. En definitiva, posar fi a l'obertura de noves vies més llargues i perilloses, com la de la Mediterrània central.